

Pika Farkındalığı: Okul Öncesi Eğitim Perspektifinden Bir İnceleme

Pica Awareness: An Examination from the Perspective of Preschool Education

Sude Naz Gürkan, Necla Tuzcuoğlu

Yazar Bilgileri

Sude Naz Gürkan
Arş. Gör. İstanbul Okan
Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Okul Öncesi Eğitimi,
sudenazgurkan@gmail.com

Necla Tuzcuoğlu
Dr. Öğr. Üyesi, Marmara
Üniversitesi, Atatürk Eğitim
Fakültesi, Temel Eğitim,
necla.tuzcuoglu@marmara.edu.tr

ÖZ

Bu araştırmanın amacı bebeklik ve erken çocukluk döneminde görülen pika davranışları konusunda yapılan çalışmaların okul öncesi perspektifinden incelenmesidir. Araştırma sistematik derleme türünde yürütülmüştür. Bu yöntem ile "Okul öncesi dönemde pika davranışlarını inceleyen araştırmalar nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmanın verileri Google Scholar platformu ile elde edilmiştir. Verileri değerlendirmede araştırmacılar tarafından geliştirilen araştırma inceleme formu kullanılmıştır. Dâhil edilme koşullarını sağlayan 31 çalışma, araştırmacılar ve bir eğitim uzmanı tarafından araştırma inceleme formu kullanılarak incelenmiş ve her araştırma için iki farklı uzman tarafından düzenlenmiş olan formların güvenilirliği Kappa değeri hesaplanarak test edilmiştir. Düzenleme sonucu sekiz alt başlık (bebeklik ve erken çocuklukta pika davranışlarının temelleri, tıbbi açıklamalar, kültürel ve sosyoekonomik ilişki, tedavi ve eğitim, medya ve afişler, psikolojik arka plan, ebeveyn ile ilişki, okul öncesi eğitim ile bütünsel bakış) oluşturulmuştur. Bulgular ve tartışma bölümü bu alt başlıklar doğrultusunda yazılmıştır. Araştırmanın çarpıcı sonuçlarından biri, alanyazında okul öncesi eğitim ile pika davranışlarını birlikte inceleyen herhangi bir çalışmanın yer almadığının tespit edilmiş olmasıdır. Bu sonuçtan yola çıkarak hem sağlık ve eğitim alanından uzmanların disiplinler arası çalışmalar ile hem de rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanından uzmanlar ile okul öncesi eğitim uzmanlarının öğretmenlerin pika davranışlarına yönelik farkındalıklarını belirlemeyi amaçlayan araştırmaların alanyazındaki ihtiyacı karşılaması önerilmiştir.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
Pika
Erken çocukluk
Davranış bozuklukları
Okul öncesi eğitim

Keywords
Pica
Early childhood
Behavioral disorders
Preschool education

Makale Geçmişi
Geliş: 09.02.2025
Kabul: 15.09.2025

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine research on pica behaviors observed during infancy and early childhood from a preschool perspective. This research was conducted as a systematic review, aiming to answer the question, "What studies have been conducted on pica behavior during the preschool period?" The data for the study were obtained through the Google Scholar platform. A research review form developed by the researcher was used to evaluate the data. A total of 31 studies meeting the inclusion criteria were analyzed using the research review form by the researcher and an education expert. The reliability of the forms prepared for each study by two different experts was tested by calculating the Kappa value. The findings and discussion sections were written following these subheadings. One striking result of the study was the lack of any research in the literature that simultaneously examines preschool education and pica behavior. Based on this finding, it is recommended that interdisciplinary studies be conducted involving experts from both health and education fields. Additionally, collaborations between specialists in guidance and psychological counseling and preschool education professionals are suggested to identify preschool teachers' awareness of pica behavior, thereby addressing the gap in the literature.

Makale Türü

Derleme

Önerilen Atıf Gürkan, S. N. & Tuzcuoğlu, N. (2025). Pika farkındalığı: Okul öncesi eğitim perspektifinden bir inceleme. *TEBD*, 23(3), 3327-3349. <https://doi.org/10.37217/tebd.1636313>

Giriş

Pika, besin değeri taşımayan ve doğal olmayan maddelerin ağız yolu ile tüketilmesine yönelik devamlı bir istek duyma halini ifade eden ve nadir görülen bir yeme bozukluğu türüdür (American Psychological Association [APA], 2013). Bebeklik dönemi ve erken çocukluk döneminde görülen beslenme ve yeme bozuklukları grubunda yer alan pika, DSM5 (APA, 2013, 2023) güncellemesi ile her yaş grubunda görülen bir beslenme bozukluğu olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Yaş grubu olarak geniş bir grubu kapsayan güncellemesinin yanı sıra pika yeme bozukluğunun ilk olarak gözlenmeye başladığı dönem bebeklik ve erken çocukluk dönemleri olarak ön plana çıkmaktadır (APA, 2023). Tüketilen maddeler arasında boya, saç, toprak, alçı, buz, oyun hamuru gibi maddeler yer almaktadır. Pika davranışlarının tanılanmasında ön koşul, bu davranışın en az bir ay süre ile devam ediyor olmasıdır. Tanı ve değerlendirme sürecinde çocuğun yaşı göz önünde bulundurulur. Örneğin, bebeklik döneminde çevrenin keşfi ağız yolu ile mümkündür (Abu vd., 2025; Liu vd., 2015). Bu nedenle bir bebeğin cisimleri ağzına götürüyor olması durumu pika işaretçisi olarak değerlendirilmeyecektir (APA, 2013). Ancak ileri yaşlarda (iki yaş ve sonrası) bu davranışın sürdürülüyor ya da gözleniyor olması pikanın işaretçisidir. Kültürel açıdan gerçekleştirilen incelemelerde farklı kültürlerin pika davranışlarını kabul eden ve normalize eden tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir (Abu vd., 2025; Liu vd., 2015). Ancak bu durum tanının gecikmesi, çocukta sağlık problemlerinin baş göstermesi ve örtük gelişimsel bozuklukların erken tanılanmasında engelleyici bir yere sahiptir. Pika, beraberinde ruhsal bozukluklar ve tıbbi durumlar ile (demir eksikliği) ilerliyor olabilir. Bu durumda tedavi sürecinin belirlenmesi öncelikli olarak pikanın nedeninin araştırılması ile mümkündür (APA, 2013).

Pika tanısında tıbbi değerlendirme, psikiyatrik değerlendirme, yaş ve gelişim düzeyinin incelenmesi ile birlikte kültürel ve sosyal faktörler de göz önünde bulundurulmalıdır. Ardından tedavi süreci planlanmalı; biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin çocuğu sağaltacak şekilde düzenlenmesi ile tedavi süreci sürdürülmelidir (APA, 2013).

Pika davranışları, 2-7 yaş döneminde daha sık ve yoğun karşılaşılan bir durumdur (Abu vd., 2025; Liu vd., 2015). Bu yaş dönemi çocuğun okul ile karşılaştığı, evden ayrılıp sosyal ortamlara daha sık dâhil olmaya başladığı ve özerkliğini edindiği dönemdir. İki yaş ile gaita kontrolü kazanmaya başlayan çocuk anal dönem görevlerini yerine getirme çabası gösterir. Bu dönem de tıpkı sonraki ve önceki dönemler gibi oldukça kritiktir. Çocuk eğer baskı görür ya da sosyal olarak dışlanır ise sağlıklı bir kimlik gelişimi sağlanması mümkün olmayacaktır (Freud, 2018). Piaget'ye (1952) göre henüz bilişsel gelişimin ilk basamakları olan işlem öncesi dönemdeki çocuklar deneyim kazanarak gelişmektedir. Bu dönemdeki sosyal etkileşimler yakınsak gelişim alanına erişmesinde çocuğa destek sağlayarak çocuğun davranış ve bilişsel gelişimini yönlendirmede önemli rol oynamaktadır (Vygotsky,

1978). Bu nedenle okul öncesi eğitim dönem, çocuğun davranışlarının şekillenmeye başladığı ve gelişimsel destek ve ilerlemenin hızla devam ettiği bir süreç olması yönüyle, problem davranışlar arasında görülen pika davranışlarının da önlenmesi ve söndürülmesinde sağaltım için aracı rol oynayabileceği düşünülmektedir. Alanyazında okul öncesi dönemde pika yeme bozukluğunun incelendiği araştırmalar oldukça sınırlı sayıdadır. Ancak pika davranışları özelinde de tüm gelişim alanlarında olduğu gibi öğretmen ve çocuk iletişiminin şekillendirici olduğu unutulmamalıdır. Aynı zamanda pikanın psikososyal nedenleri ve tedavilerinin de mevcut olduğu göz önünde bulundurulduğunda (Sert, 2023) özellikle sosyal açıdan öğretmen ve çocuğun güven temelli bir ilişki kurmasının pika davranışlarında önemli rol oynayacağı düşünülebilir. Çünkü çocuk için en uzun süreli gözlemcilerden biri haline gelen öğretmenin, çocukta gözlenebilecek tüm davranış ve patolojilere daha sık şahit olma, rehberlik birimi ve aile ile iş birliği kurma ve bu iş birliğini eğitim ortamında da sürdürerek çocuğu yüreklendirme yoluyla psikolojik sağaltımın sağlanmasında önemli bir rolü vardır (Matson vd., 2013; Sert, 2023). Öğretmenin pika davranışları konusunda bilgi sahibi olmadığı durumda gördüğü davranışı doğru olarak anlaması ve doğru kaynakları kullanarak süreci sürdürmesi mümkün olmayabilir. Örneğin sınıf ortamında bulunan oyun hamuru vb. malzemeleri çiğneme ya da yutma eylemi gösteren bir çocuğun mevcut durumda stres altında olması mümkün olabileceği gibi kalıcı bir pika davranışlarının söz konusu olması da mümkündür (Matson vd., 2013; Sert, 2023). Pika, sözü edildiği gibi en az bir ay süre ile gözlenen gıda olmayan maddelere karşı yeme isteği-dürtüsüdür. Bu noktada öğretmenin düzenli gözlemleri, çocuğun tanısında bir ihtiyaç olabilir (APA, 2013). Aynı zamanda sınıf içinde akran iletişimi ile hem diğer çocukların pikalı çocuğu gözlemlemesi ile yaygınlaşan pika davranışları görülebilir hem de diğer çocukların pikalı çocuğa, yaş grubu ne olursa olsun, dışlama ve psikolojik saldırı, zorbalık uygulama ihtimali söz konusudur (Gupta vd., 2007; Liu vd., 2015). İşte tüm bu durumlarda öğretmenin farkındalığı ve gözlemleri ile kurumun tüm birimlerinin iş birliği halinde olması çocuğun yararı için önemlidir (Gupta vd., 2007; Liu vd., 2015; Schnitzler, 2022). Aile ile kurulan iletişimin şeffaf oluşu, düzenli olarak bilgilendirme ve ev ortamından haberdar olma ile çocuktaki davranışın analizi daha kolay ve güvenilir bir hal alacaktır (Ünal ve Samur, 2012; Sert, 2023). Pikada erken tanı, gelişimsel yolculuğunda çocuğun kendini gerçekleştirebilmesi için büyük bir destektir. Çünkü zaman zaman pika davranışları, beraberinde diğer yeme bozuklukları ya da otizm spektrum bozukluğu ile ilerleyebilir. Çocuğun çok yönlü gözlenmesi fırsatı sağlıyor olması yönüyle erken tanının okul öncesi eğitim kurumları ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Alanyazın ışığında belirlenen araştırmanın amacı, bebeklik ve erken çocukluk döneminde görülen pika davranışları ile ilgili çalışmaların okul öncesi perspektifinden incelenmesidir. Pika, konu olarak da nadiren araştırmalarda yer bulan (Gümüş vd., 2020) ve sıklıkla sağlık – tıp alanlarında

incelenen bir konudur (Abu vd., 2025; Lesinskiene vd., 2023; Yurduşen, 2024). Alanyazın ışığında çocukluk döneminde pika davranışlarının sıklıkla gözlendiği bilinmektedir (Papini vd., 2023; Sert, 2023) ve ilgili dönemdeki çevre ile bütüncül olarak incelenmesi önemli olarak görülebilir. Zira okul öncesi eğitim ve erken çocukluk dönemi bir bütündür ve çocuğun hayatında kalıcı izlerin atıldığı, bedensel ve ruhsal sağaltımda kritik role sahiptir (Başal, 2012; Measelle vd., 2005; Nores ve Barnett, 2010). Bu nedenle özellikle erken çocukluk döneminde kendini gösteren pika davranışlarının okul ortamında tanımlanması, öğretmenlerin ve eğitime dâhil olan tüm paydaşların pikaya dair yüksek farkındalığa sahip olması çocuğun gelişiminde ve sağaltımında önemli rol oynayacağı düşünülebilir. İlgili alanyazın incelendiğinde okul öncesi dönem çocukları, okul öncesi eğitim ve okul öncesi öğretmenlerinin yer aldığı pika konulu bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma, var olan bilgilerin derlenmesi ve pika davranışlarını okul öncesi alanındaki temeller ile incelemeye sunacak olması yönüyle önemlidir. Aynı zamanda bu araştırmanın alanyazındaki ihtiyacı karşılamaya da hizmet etmesi hedeflenmiştir. Araştırmada “Okul öncesi dönemde pika davranışlarını inceleyen araştırmalar nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Yöntem

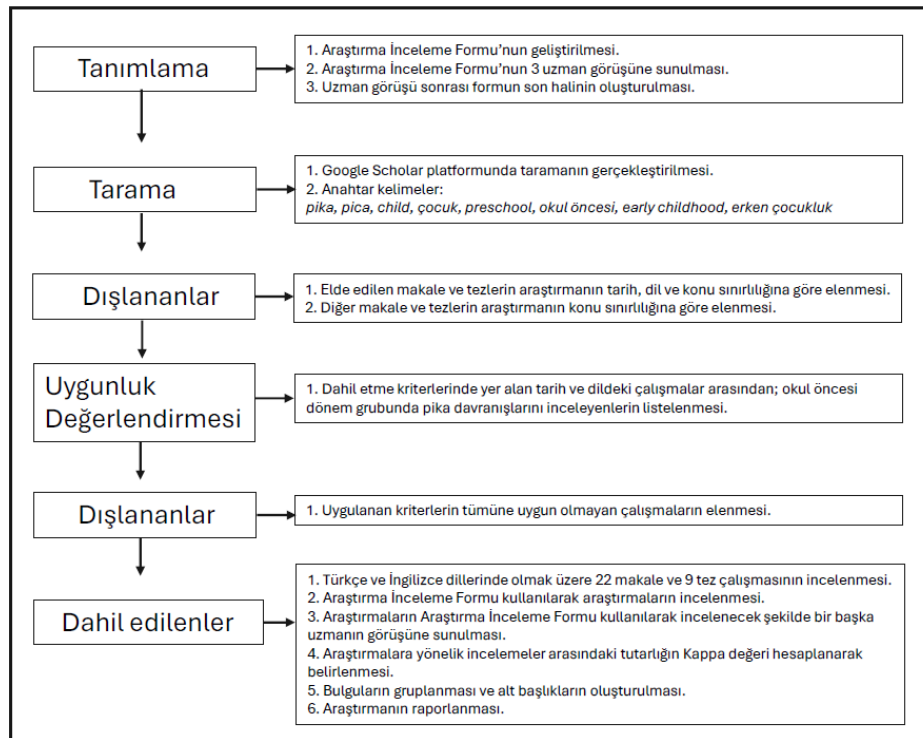
Araştırma sorusu ve araştırmanın amacı doğrultusunda en uygun yöntem olan sistematik derleme yöntemi takip edilmiştir. Sistematik derleme yönteminde araştırmacı, amaçlanan konuda daha önce gerçekleştirilen araştırmaları sistematik bir yolla inceleyerek araştırma sorusuna yönelik çıkarımlar yapmaktadır (Hanley ve Cutts, 2013).

Veri Kaynakları

Bu araştırmada taranan kaynaklar pika davranışlarını ele aldıkları boyutlar takip edilerek incelenmiş ve bulgular bölümünde alt başlıklar halinde tartışılmıştır. Alanyazın taraması tarama sırasında kullanılan “pika, pica, child, çocuk, preschool, okul öncesi, early childhood, erken çocukluk” anahtar kelimeleri ile sınırlıdır. Aynı zamanda alanyazın taramasının gerçekleştirildiği platform olan Google Scholar ve bu platforma dâhil olan veri tabanları ile araştırmanın incelemekte olduğu tarih aralığı olan Ocak 2005-Ocak 2025 yılları ve taramaların gerçekleştirildiği Türkçe ve İngilizce dilleri de araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır. Tarama sonucu elde edilen araştırmaların çalışma grubuna dâhil edilme koşulu konu açısından direkt okul öncesi dönem çocukları ya da bakım verenleri ile çalışmış olması veya genel olarak yaşam boyu pika davranışlarına yönelik bir içeriğe sahip olması durumu ve araştırmanın belirlenen tarih aralığında yayınlanmış olması olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırma, çalışma grubunun oluşturan 22 makale ve 9 tez olmak üzere 31 çalışma ile sürdürülmüştür.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması ve analiz sürecinde izlenen tüm adımlar Şekil 1’de şema halinde sunulmuştur. Şemada görüldüğü gibi öncelikle araştırmacılar tarafından araştırmanın amacına yönelik bir Araştırma İnceleme Formu (Ek 1) geliştirilmiştir. Oluşturulan form üç eğitim alanı uzmanının görüşüne sunulmuş ardından dönütler doğrultusunda form yeniden düzenlenmiştir. Araştırmanın anahtar kelimeleri ile belirlenen veri tabanlarında taramalar gerçekleştirilerek dâhil edilme kriterlerine uygun olan çalışmalar çalışma grubu olarak gruplanmıştır. Veriler Araştırma İnceleme Formu ile incelenmiştir. Aynı zamanda bir başka eğitim uzmanı ile paylaşılan verilerin yine aynı form ile uzman tarafından incelenmesi istenmiştir. Daha sonra araştırmacılar ve uzman tarafından oluşturulan formlar üzerinden Kappa değeri hesaplanmış, kodlayıcılar arası güvenilirlik (κ)=1,00 olarak tespit edilmiştir. Cohen’e (1960) göre bu değer ilgili kodlayıcılar arasında mükemmel uyum olduğunu göstermektedir. İlgili değer uygun bulunduğundan formdan elde edilen bulgular gruplanmış ve araştırmanın bulgular ve tartışma bölümü için alt başlıklar oluşturularak raporlaştırılmıştır.

Şekil 1. Veri toplama ve analiz aşamaları şeması

Çalışma Grubu

Alanyazın taramanın gerçekleştirilmesi için belirlenen Google Scholar platformunda araştırmanın sınırlarında belirtilmiş olan anahtar kelimeler (pika, pica, child, çocuk, preschool, okul öncesi, early childhood, erken çocukluk) kullanılarak tarama gerçekleştirilmiştir. Elde edilen makale ve tezler öncelikle çalışma grubuna dâhil edilme koşulu olan tarih aralığı (Ocak 2005-Ocak 2025),

sonrasında konu bakımından elenerek çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubu 31 yayından oluşmaktadır. Bu yayınlar alanyazın taraması sonucunda dâhil etme kriterleri takip edilerek elde edilen yayınlar arasında belirlenen makale ve tez türünde yayınlardan oluşmaktadır. Yayınlar yıl bazında incelendiğinde 2007-2025 yılları arasında bir dağılım göstermektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Yıl ve Tür Bazında Betimsel İstatistik Tablosu

<i>Yıl</i>	<i>Tür</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
2025	Makale	1	3,23
2024	Yüksek Lisans Tezi	1	3,23
	Makale	1	3,23
2023	Yüksek Lisans Tezi	1	3,23
	Makale	4	12,9
2022	Yüksek Lisans Tezi	1	3,23
	Makale	3	9,68
	Doktora Tezi	1	3,23
2021	Makale	1	3,23
	Uzmanlık Tezi	1	3,23
2020	Makale	1	3,23
2019	Yüksek Lisans Tezi	1	3,23
	Makale	3	9,68
2018	Makale	2	6,45
2015	Makale	1	3,23
2013	Makale	2	6,45
2012	Makale	1	3,23
2011	Uzmanlık Tezi	2	6,45
	Makale	1	3,23
2010	Yüksek Lisans Tezi	1	3,23
2007	Makale	1	3,23

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışma grubu 22 makale ve 9 tez olmak üzere toplam 31 yayından oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan yayınların 1’i 2025, 2’si 2024, 5’i 2023, 5’i 2022, 2’si 2021, 1’i 2020, 4’ü 2019, 2’si 2018, 1’i 2015, 2’si 2013, 1’i 2012, 3’ü 2011, 1’i 2010 ve 1’i 2007 yılında yayınlanmıştır. Aynı zamanda 2025 yılında gerçekleştirilen çalışmalar sadece makale türünde olup grubun %3,23’ünü; 2024 yılında yapılan iki çalışma yüksek lisans ve makale türünde olmak üzere her biri çalışma grubunun %3,23’ünü; 2023 yılında yapılan çalışmalar yüksek lisans tezleri grubun %3,23’ünü, makaleler ise grubun %12,9’unu; 2022 yılındaki bir yüksek lisans tezi grubun %3,23’ünü, üç makale grubun %9,68’ini ve bir doktora tezi grubun %3,23’ünü; 2021 yılındaki bir makale grubun %3,23’ünü ve bir uzmanlık tezi grubun %3,23’ünü; 2020 yılındaki bir makale grubun %3,23’ünü; 2019 yılındaki bir yüksek lisans tezi grubun %3,23’ünü ve üç makale grubun %9,68’ini; 2018 yılındaki iki makale grubun %6,45’ini; 2015 yılındaki bir makale grubun %3,23’ünü; 2013 yılındaki iki makale grubun %6,45’ini ve 2012 yılındaki bir makale grubun %3,23’ünü; 2011 yılındaki iki uzmanlık tezi grubun %6,45’ini ve bir makale grubun %3,23’ünü; 2010 yılındaki bir yüksek lisans tezi grubun %3,23’ünü ve 2007 yılındaki bir makale grubun %3,23’ünü oluşturmaktadır.

Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde araştırmalardan elde edilen verilerin incelenmesi sonucu oluşturulan alt başlıklar halinde bulguların sunumu yer almaktadır. Her bölüm, kendi kapsamında incelenen araştırmaların künyesini içeren bir tablo, tablonun özeti, ilgili araştırmalara dair genel bilgiler ve araştırmacılar tarafından düzenlenen tartışma bölümlerini içermektedir.

Bebeklik ve Erken Çocuklukta Pika Davranışlarının Temelleri

Bu bölümde makalelerin bebeklik ve erken çocuklukta pika davranışlarının temellerine yönelik bulguları yer almaktadır. Tablo 2’de bebeklik ve erken çocuklukta pika kapsamında incelenen araştırmaların listesi ve genel bilgilerinin dağılımı yer almaktadır. İlgili alt başlık kapsamında 2023 yılında yapılan iki makale yer almaktadır.

Tablo 2. Bebeklik ve Erken Çocuklukta Pika Kapsamında İncelenen Araştırmalar

<i>No</i>	<i>Yıl</i>	<i>Tür</i>
1	2023	Makale
2	2023	Makale

İncelenen araştırmalar arasında yer alan iki çalışma doğrudan pikayı açıklamaya yöneliktir. Bu çalışmaların birincisi Sert (2023) tarafından gerçekleştirilmiş, pika davranışlarında erken tanının olumlu yönde uzun vadeli gelişimsel etkileri olduğu yönündedir. Aynı zamanda pikanın 24-36 aylık çocuklarda çok daha sık gözlemlendiği, bu davranışların nörolojik gelişimdeki problemler ve davranışsal sorunlar ile olan ilişkisinin incelenmesi bir gereklilik olarak vurgulanmıştır. İkinci çalışmada ise Papini vd. (2023) tarafından pika davranışlarının en sık 36 aylık çocuklarda görüldüğü belirtilmiştir. Genellikle pika davranışlarının geçici olabileceği, bazı durumlarda ise otizm spektrum bozukluğu veya diğer yeme bozuklukları ile birlikte seyredebileceği vurgulanmıştır. Çalışmalar oldukça erken yaş döneminde gözlenmeye başlayan ve bu dönemlerde daha çok görülen pika davranışlarının, erken tanı ile saptanması ve çocuğun en yüksek yararı için gelişimsel ve tıbbi müdahaleler düzenlenmesini vurgulamaktadır.

Tıbbi Açıklamalar

Bu bölümde pika davranışlarını inceleyen çalışmaların tıbbi açıklamalara yönelik yaklaşım ve bulguları sunulmuştur. Tablo 3’te tıbbi açıklamalar kapsamında incelenen araştırmaların bir listesi ve genel bilgileri yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere ilgili alt başlık beş makale ve üç tez olmak üzere toplam sekiz çalışmadan oluşmaktadır. Çalışmalar 2007-2025 yılları arasında dağılım göstermektedir.

Tablo 3. Tıbbi Açıklamalar Kapsamında İncelenen Araştırmalar

<i>No</i>	<i>Yıl</i>	<i>Tür</i>
1	2025	Makale
2	2024	Yüksek Lisans Tezi
3	2023	Makale
4	2021	Makale
5	2011	Makale
6	2011	Uzmanlık Tezi
7	2010	Yüksek Lisans Tezi
8	2007	Makale

Pika davranışlarının tıbbi yönüne odaklanan çalışmalar genellikle çölyak hastalığı ile pikanın eş seyrettiği yönünde bulgulara sahiptir (Dalgıç, 2011; Özcan, 2011). Bu çalışmalar incelendiğinde Dalgıç (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada çölyak hastalığına sahip grupların sıklıkla pika öyküsünü de taşıdığı yönündedir. Aynı zamanda bağırsak ile ilgili semptom ve hastalıkların da bu grupta yer aldığı ifade edilmiştir. Özcan (2011) ise 6-17 yaş grubu ile çalıştığı araştırmasında çölyak ile ilişkili faktör ve belirtileri incelemiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunda pika davranışlarının da rapor edildiği görülmüştür. Gupta vd. (2007) araştırmalarında çölyak ile pika ilişkisini ele alırken aynı zamanda obsesif kompulsif bozukluk ile de pika davranışlarının ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Bu araştırma daha geniş bir kapsama sahip olup demir eksikliği ile de ilişkilendirilmiş, tedavi aşamasında demir takviyesinin önemi vurgulanmıştır. Demir eksikliği ile pika davranışları alanyazında çok kez ilişkilendirilmiştir (Abu vd., 2025; Öztürk, 2010). Abu vd. (2025) çalışmalarında demir eksikliği ile pikanın ilişkisini ortaya koymuş ve bu durumun oral sağlık sorunlarına neden olduğunu tespit etmiştir. Diş çürükleri de sözü edilen oral sağlık sorunları arasında yer almaktadır. Ayrıca sözü edilen ilişkinin oldukça güçlü olduğu vurgulanmıştır. Öztürk (2010) ise süt çocukluğu dönemine işaret ederek demir eksikliği anemisinin pika davranışlarına yol açtığını ifade etmiştir. Aykır (2021) pika davranışlarının motor-mental gerilik ile ilişkisini vurgulamıştır. Tek bir vaka ile çalıştıkları araştırmada mide-bağırsak ve yemek borusu komplikasyonlarının sıklıkla rapor edildiğini belirtmişlerdir. Yurduşen (2024) yapmış olduğu yüksek lisans tezinde okul öncesi dönem çocuk grubuyla çalışarak yeme davranışlarını incelemiş ve annelerinin beslenmeye yönelik bilgi düzeylerini ölçerek ilişki kurmuştur. Araştırma sonucunda annelere sunulan eğitimlerin çocuklarının beslenmesine yönelik bilgi düzeyini artırdığı, çocukların olumlu yeme davranışları kazanımında ilerleme gözlemlendiği rapor edilmiştir. Bir başka açıdan Lesinskiene vd. (2023), 3-6 yaş grubuna odaklanmıştır. Bu grup ile pika davranışlarının duyu hassasiyet ile ilişkisini çalışan araştırmacılar yüksek duyu hassasiyete sahip çocuklarda pika davranışlarının çok daha yaygın olduğunu tespit etmiştir. Tıbbi açıklamalar incelendiğinde pikanın tıbbi değerlendirmesinin önemli olduğu, zaman zaman vücutta bulunan demir eksikliği ile ilişkili olabileceği görülmüştür. İlgili başlık altında incelenen çalışmaların bulgularında çocukluk döneminde duyuların pika ile ilişkisi tespit edilmiştir. Bulgular ışığında, duyu hassasiyeti ile pika davranışları ilişkisi konusunda gerçekleştirilecek

derinlemesine bilimsel çalışmaların pikaya yönelik tedavi ve eğitimdeki bakış açılarını güçlendirmede etkili olabileceği düşünülebilir.

Kültürel ve Sosyoekonomik İlişki

Bu bölümde pikanın kültürel ve sosyoekonomik ilişkilerini inceleyen yaklaşım ve bulguların yer aldığı makaleler derlenerek sunulmuştur. Tablo 4'te kültürel ve sosyoekonomik ilişki kapsamında incelenen araştırmaların bir listesi ve genel bilgileri yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere ilgili alt başlık üç makale ve bir uzmanlık tezi olmak üzere toplam dört çalışmadan oluşmakta olup 2011-2024 yılları arasında dağılım göstermektedir.

Tablo 4. Kültürel ve Sosyoekonomik İlişki Kapsamında İncelenen Araştırmalar

<i>No</i>	<i>Yıl</i>	<i>Tür</i>
1	2024	Makale
2	2022	Makale
3	2019	Makale
4	2011	Uzmanlık Tezi

Pika davranışlarının kültürel farklılıklar ile ilişkisi sıklıkla araştırılmaktadır (Balçık, 2022; Erbaş vd., 2024). Erbaş vd. (2024) yapmış oldukları araştırmada pika yeme bozukluğunun tanı yöntemlerini, etiyojisini, tedavi yöntemlerini ve önleyici yaklaşımları incelemişlerdir. Bu araştırmada pika davranışlarının demir eksikliği vb. nedenlerden kaynaklanabileceği belirtilirken bir başka açıdan psikososyal stres kaynakları ve kültürel farklılıkların da pika ile ilişkili olduğu vurgulanmıştır. Bu nedenle tedavilerde hastanın ve içinde olduğu ortamın, hastalık öyküsünün iyi anlaşılması gerektiği ve bireyselleştirilmiş tedavi süreçlerinin gerekli olduğunu öne sürmüştür. Balçık (2022) tarafından yapılan derleme çalışmasında yeme bozuklukları incelenmiş ve yeme bozukluklarının gelişiminde kültürlerarası farklılıklar izlendiği tespit edilmiştir. Ancak ne kadar kültürel farklılıklar gözlenirse de yeme bozukluklarının tüm türleri ile birlikte evrensel bir durum olduğu vurgulanmıştır. Kaçar ve Hocaoglu (2019), sosyoekonomik düzeyin düşük olduğu gruplarda beraberinde zorlayıcı psikososyal faktörlerin de geliştiğini belirtirken pika davranışlarının aslında bir üçgen biçiminde etkileşimde olduğunu (pika, sosyoekonomik düzey, psikososyal faktörler) ifade etmiştir. Pektaş'ın (2011) çalışması da bir önceki araştırma ile paralellik göstermekte olup sosyoekonomik düzeyin düşük olması ile pika davranışlarında gözlenen artış vurgulanmıştır. Ancak bu durumu yetersiz beslenme ile ilişkilendirmiştir. Alanyazın ışığında ailelere sunulacak sosyal ve ekonomik desteklerin çocukların sağlığında da önemli rol oynayacağı söylenebilir.

Tedavi ve Eğitim

Bu bölümde pika davranışlarını inceleyen makalelerin tedavi ve eğitime yönelik yaklaşım ve bulguları derlenerek sunulmuştur. Tablo 5'te tedavi ve eğitim kapsamında incelenen araştırmaların bir listesi ve genel bilgileri yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere ilgili alt başlık üç makale bir tez

olmak üzere toplam dört çalışmadan oluşmaktadır. Çalışmalar 2013-2022 yılları arasında dağılım göstermektedir.

Tablo 5. Tedavi ve Eğitim Kapsamında İncelenen Araştırmalar

<i>No</i>	<i>Yıl</i>	<i>Tür</i>
1	2022	Makale
2	2022	Doktora Tezi
3	2015	Makale
4	2013	Makale

Pika davranışlarının tedavisi mümkündür ve eğitim yoluyla sağaltım gerçekleştirilmektedir (Semerci, 2022). Schnitzler (2022) çalışmasında pikanın farklı yönlerini (nörolojik ve psikiyatrik) ele almıştır. Pika davranışları ile demir eksikliği ve otizm spektrum bozukluğunun ilişkili olduğunu ifade ederken bu davranışı bir bağımlılık olarak sınıflandırmıştır. Buna göre pika davranışları bir bağımlılık gibi beyinde dopamin salgılanması ile ilişkilidir ve bu nedenle davranış tekrar hali göstermektedir. Araştırmanın bulgularından yola çıkarak çeşitli motivasyon yönlendirmelerinin çocukların pika davranışlarını söndürmede denenebilir bir yöntem olabileceği düşünülebilir. Matson vd. (2013) gelişimsel bozukluğu olan bireyler ile çalışarak pika davranışlarının tedavisinde çeşitli yaklaşımları ele almıştır. Yaklaşımlar arasında en etkili olanın davranışsal analiz olduğunu ifade etmiştir. Semerci (2022) çocuk merkezli oyun terapisinin davranış problemlerinin çoğunda olumlu gelişme ile sonuçlandığını ifade etmiştir. Çalışmasında 48-72 aylık çocukların terapi sonrasında sosyal becerilerinde gelişme ve problem davranışlarında azalma olduğunu tespit etmiştir. Liu vd. (2015) ise gelişimsel gecikmesi olan bir çocuk ile araştırmasını yürütmüş pikanın çeşitli zorluklara neden olduğunu ifade etmiştir. Önerdiği tedavi yöntemleri davranışsal müdahale, tıbbi müdahale ve destek eğitim olarak alanyazındaki yerini almıştır. Bu bilgiler ışığında okul öncesi eğitim döneminin pikalı çocuğa destek eğitiminin sağlanmasında önemli rol oynayabileceği düşünülebilir.

Medya ve Afişler

Bu bölümde pika davranışlarını inceleyen makalelerin medya ve afişler bağlamında elde edilen bulguları derlenerek sunulmuştur. Tablo 6'da medya ve afişler kapsamında incelenen araştırmaların bir listesi ve genel bilgileri yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere ilgili alt başlık iki makale türünde çalışmadan oluşmaktadır. Çalışmalar 2018-2020 yılları arasındadır.

Tablo 6. Medya ve Afişler Kapsamında İncelenen Araştırmalar

<i>No</i>	<i>Yıl</i>	<i>Tür</i>
1	2020	Makale
2	2018	Makale

Medya hem yetişkinler hem çocuklar olmak üzere tüm insan grupları üzerinde etkiye sahip bir araçtır. Medya ile maruz kalınan unsurların düzenlenmesi ve denetlenmesi, psikolojik ve fizyolojik sağlık için önemlidir (Koyuncu-Şahin vd., 2018). Gümüş vd. (2020), pika sendromuna odaklandıkları

çalışmalarında pikaya yönelik farkındalık yaratmayı amaçlayarak afiş tasarımları gerçekleştirmişlerdir. Buradaki amaç toplum sağlığına katkı sunmaktır. Tasarımların uygulanabilir ve yaygınlaştırılabilir olduğu, bu tarz afiş ve görsellerin topluma sunularak farkındalığın yükseltilmesine yönelik ihtiyaç olduğunu belirttikleri çalışmalarında afiş kullanmanın olası sağlık problemlerine yönelik farkındalık geliştirmede önleyici role sahip olabileceğini öne sürmüşlerdir. Ayrıca iktisat alanında afiş kullanmanın ekonomikliğini hem de diğer bilinçlendirme programlarına oranla maddi ve zamansal açıdan çok daha ekonomik olduğunu ifade etmişlerdir. Koyuncu-Şahin vd. (2018) okul öncesi öğretmenleri üzerine yapmış oldukları çalışmada, öğretmenlerin medya konusundaki inanç ve görüşleri belirlenmiştir. Öğretmenlerden gelen yanıtlar medyanın çocukların beslenme alışkanlıklarında etkili olduğu yönündedir. Öğretmenler aynı zamanda problem davranışlara yönelik de medya ile ilişki kurduklarını ifade etmişlerdir. Bu ilişkilerin tümünün olumsuz yönde görüldüğü bulgular arasında yer almıştır. İlgili araştırmalardan yola çıkarak medya ve çeşitli görsellerin ekonomiklik ilkesini karşıladığı ve erişilebilir olduğu göz önünde bulundurulursa çocuklar ve aileleri ile gerçekleştirilecek pikaya yönelik farkındalık eğitimlerinde kullanımının yararlı olacağı düşünülebilir.

Psikolojik Arka Plan

Bu bölümde pika davranışlarını inceleyen makalelerin pikanın psikolojik arka planına dair bulgu ve yöntemleri derlenerek sunulmuştur. Tablo 7’de psikolojik arka plan kapsamında incelenen araştırmaların bir listesi ve genel bilgileri yer almaktadır. Tabloda görüldüğü üzere ilgili alt başlık dört makale ve bir tez olmak üzere toplam altı çalışmadan oluşmaktadır. Çalışmalar 2013-2023 yılları arasında dağılım göstermektedir.

Tablo 7. Psikolojik Arka Plan Kapsamında İncelenen Araştırmalar

No	Yıl	Tür
1	2023	Makale
2	2022	Yüksek Lisans Tezi
3	2019	Yüksek Lisans Tezi
4	2019	Makale
5	2018	Makale
6	2013	Makale

Pika davranışlarının psikolojik arka planı incelendiğinde sosyal işlevlerin öne çıktığı görülmektedir (Çağıl-Tümen, 2023). Araştırmalar yeme bozukluklarının tarihsel bir seyir izlediğini ifade erken fizyolojik, psikolojik ve sosyal işlevlerin pika davranışlarından etkilendiğini öne sürmektedir (Çağıl-Tümen, 2023). Ledford vd. (2019) çalışmalarını bir anaokulunda gerçekleştirmiş ve pika davranışları sergileyen çocukları izlemişlerdir. Gözlemlenen çocuk grubunda pika davranışlarının altında yetişkinin dikkatini çekme isteğinin bulunduğunu tespit etmişlerdir. Bu durumda işlev temelli müdahale adı verilen bir yöntemin kullanımının uygun olduğu belirtilmiştir.

Çınar (2019) yüksek lisans tezinde anne babası boşanmış çocuklar ile çalışmış ve davranış problemlerine odaklanmıştır. Bu gruptaki çocuklarda duygusal sorunlar, dikkat eksikliği, hiperaktivite ve yeme bozuklukları türlerinin daha sık görüldüğünü belirlemiştir. Bu çalışma sosyodemografik bir analiz niteliği taşımaktadır. Hartmann vd. (2018) ise Almanya’da yaşayan 7-14 yaş çocuklarda pikayı gözlemlemiştir. Araştırmanın sonucunda pika davranışlarının düşük düzeyde de olsa psikolojik bozukluklar ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Özçelik (2022) çocukların yeme alışkanlıklarını incelemiş, sağlıklı yeme alışkanlıklarına sahip çocukların duygusal ve sosyal yönden olumlu gelişimsel etkiler aldıklarını ifade ederken diğer grupların negatif yönde etkilendiğini öğretmen ve ebeveyn görüşleri ile desteklemiştir. Sanberk ve Zengin-Eroğlu (2013) pika davranışlarının gelişimsel geriliğin yanı sıra stres faktörleri ile bağlantılı olduğunu ileri sürmüştür. Alanyazın ışığında pika davranışlarının psikolojik zorlayıcı faktörler ve psikolojik sağlık ile ilişkili olduğu söylenebilir. Bu durumda çocuklara sunulacak destekleyici iklimlerin pika davranışları üzerinde de etkili olabileceği düşünülebilir.

Ebeveyn ile İlişki

Bu bölümde pika davranışlarını inceleyen makalelerin ebeveyn ile ilişkili yaklaşım ve bulguları yer almaktadır. Tablo 8’de ebeveyn ile ilişki kapsamında incelenen araştırmaların bir listesi ve genel bilgileri yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi ilgili alt başlık iki tez ve üç makale olmak üzere toplam beş çalışmadan oluşmaktadır. Çalışmalar 2012-2023 yılları arasında dağılım göstermektedir.

Tablo 8. Ebeveyn ile İlişki Kapsamında İncelenen Araştırmalar

<i>No</i>	<i>Yıl</i>	<i>Tür</i>
1	2023	Yüksek Lisans Tezi
2	2022	Makale
3	2021	Uzmanlık Tezi
4	2019	Makale
5	2012	Makale

Ebeveynin iyi bir gözlemci olması son derece önemlidir. Çocuk, eğer bir okul öncesi eğitim kurumuna devam ediyor ise zamanının büyük çoğunluğunu okulda, devam etmiyor ise ailesinin yanında geçirmektedir. Bu nedenle çocuğun gözlenmesi ve takip edilmesinde öğretmen ve aileye büyük sorumluluk düşmektedir. Ünal ve Samur (2012) gerçekleştirdikleri araştırmada ebeveyn dikkatsizliği nedeni ile pika davranışlarının erken tespiti fırsatının kaçırıldığı ve bu durumda çocukta gelişimsel diğer bozuklukların seyretmesi ve sağlık problemleri ile hastaneye başvurma öyküsüne sebep olduğunu belirtmiştir. Pika davranışlarına sahip çocukların ebeveynleri ile yürütülen ya da ikili arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalarda bulunmaktadır. Kaur ve Singh (2022) tarafından Hindistan’da okul öncesi dönem çocuklarında anemi ve pikayı inceleyen bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuç ve öneriler bölümünde ebeveyn gözlemlerinin pika

davranışlarının erken tanısında oldukça kritik bir role sahip olduğunu ifade ederek ebeveynin pika sürecindeki kilit rolünü vurgulamışlardır. Ayrıca çocukların rutin bir şekilde tıbbi ve psikolojik taramadan geçirilmesinin önleyici rol üstleneceğini de belirtmişlerdir.

Ebeveynler grubunda anne odağında gerçekleştirilen çalışmalar daha yüksek orandadır. Annenin psikolojik sağlığı ve sosyal destek görmesi de çocuk ile olan bağıni etkilemede son derece önemlidir. Altun (2023), 9-60 aylık çocuğı olan evli kadınlar ile gerçekleştirdiğı çalışmada anne-çocuk ilişkisi ve annenin evlilik doyumu ile algıladığı sosyal destek düzeylerini incelemiştir. Araştırma sonucunda çocukların yeme bozukluğu davranışlarının annelerin evlilik doyumları ve algıladıkları sosyal destek ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Kapoor ve Sharma (2019) Hindistan'ın Jammu bölgesinde yapmış oldukları araştırmada kırsal alanda yaşayan annelerin çocuklarında gözlenen pika davranışlarına yönelik bilgi düzeylerini tespit etmişlerdir. Araştırma sırasında annelere pika farkındalığına yönelik eğitim sunulmuştur. Eğitim öncesinde hemen hemen hiçbir annenin pikaya ilişkin bilgi ya da farkındalığı en alt düzeyde iken eğitim sonrası bilgi düzeylerinde anlamlı bir artış görülmüştür. Eğitim öncesi ve sonrası ölçülen bilgi ve farkındalık düzeyinin annelerin yaşı, eğitim düzeyi ve meslekleri ile doğrudan ilişkili olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle de anne eğitim programlarının daha yaygın ve erişilebilir hale getirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Yıldız (2021) tarafından yapılan çalışmada, yeme problemi olan çocukların anneleri ile gerçekleştirilen ölçümlerde annelerin kişilik özelliklerinin çocuklardaki yeme davranışları ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu durum, annenin tutumlarının çocuk davranışlarını etkileyebileceğı yönünde yorumlanmıştır. Bağlanma stillerinin de incelendiğı araştırmada, bağlanma stili ile yeme bozuklukları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Okul Öncesi Eğitim Dönemi ve Pika Davranışları İlişkisine Bütünsel Bir Bakış

Çocukların okul öncesi dönemde eğitime katılmaları ile sağlıklı gelişimleri arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır (Heckman, 2006). Pika davranışlarının nedenleri ve ilişkili oldukları diğer faktörler incelendiğinde bu davranışların sağaltılmasında okul öncesi eğitimin önemli rol oynayacağı düşünülebilir. Çünkü okul öncesi eğitimin amaçları arasında çocuğun sağlıklı bir birey olabilmesi için gerekli olan tüm bileşenler yer almaktadır. Bu bileşenler arasında psikososyal gelişimi desteklemek, dil gelişimi, bilişsel gelişim alanları ve aile ile iş birliğinin güçlendirilmesi yer almaktadır. Bu yolla çocukların yalnız akademik başarıları desteklenmekle kalmaz aynı zamanda duygu düzenleme becerilerinin gelişmesine eşlik eden davranış problemlerinde azalma da sağlanmış olur (Vygotsky, 1978). Gıda olmayan maddeleri ağız yoluyla tüketme davranışlarını içeren pika, okul öncesi dönemde sıklıkla gözlenmektedir. Aynı zamanda okul öncesi eğitimin pika davranışlarının sağaltılmasında önemli bir role sahip olduğu da tespit edilmiştir (Hunt vd., 2014). Çocuğun ihtiyaç duyduğu psikososyal destekler okul ortamında oldukça etkili bir biçimde gerçekleştirilebilir. Okul öncesi ile

bişşel, duygusal ve motor becerilerdeki gelişimin desteklendiğı bilinmektedir (Piaget, 1952). Bu becerilerin gelişiminde ele alınan konulardan biri sağlıklı beslenmedir. Tüketimin sağlıklı örneklerini deneyimleyen çocuklarda model alma yoluyla olumlu yeme davranışlarının gözlenmesi beklenir (Bandura, 1977). Pika davranışları duygu regülasyonu becerileri ile ilişkilidir ve okul öncesi dönemde duygularını regüle edebilen çocukların daha az pika davranışı göstereceğı düşünölebilir (Smith vd., 2017). Fisher vd.'ne (2016) göre erken çocuklukta yapılandırılmış oyun yolu ile sunulan etkinlikler çocukların nesnelerle kurdukları etkileşimin biçimlerini şekillendirmektedir. Lillard (2005) ise duygusal materyal kullanımının çocuklarda duyu ihtiyaçlarını karşılamada anlamlı düzeyde etkili olduğunu tespit etmiştir. Alanyazın ışığında çocuklarla sürdürölen duygusal materyallerin kontrollü biçimde yer aldığı yapılandırılmış oyun etkinliklerinin pika davranışlarındaki azalmada etkisi olabileceğı düşünölebilir. Aynı zamanda sosyoekonomik destek sağlanması için özellikle kırsal bölgelerdeki okullarda görev yapan kurum personeli, valilik ve ilgili destek kuruluşları ile etkileşime geçerek gerekli eğitim ve bilginin sunuluşunu sağlayarak aileleri güçlendirmede görevli makamlar arasındadır (Liu vd. 2015; Semerci, 2022). Ailelerin çocuklara yönelik tutumlarının çocukların davranışlarını şekillendirmede etkili olduğu ve okul öncesi eğitim kurumlarında yürütölen aileye yönelik eğitimlerin anne baba davranışları üzerinde önemli etkisi bulunduğı tespit edilmiştir (Epstein, 2001; Maccoby, 2000). Örneğın sağlıklı beslenmeye yönelik eğitim alan ebeveynlerin çocuklarının beslenme davranışlarına yönelik daha olumlu tutumlar sergiledikleri ve böylelikle çocuklarında gelişmeler göröldüğü tespit edilmiştir (Berk, 2013). Pika davranışının nedenlerinden biri de besin eksikliğidir. Ebeveynlerin zengin ve çeşitli gıdalar sunması, çocuklarda görölen besin eksikliklerini de engellemektedir (Sanders vd., 2009). Kurumlarda ebeveynlere yönelik yürütölecek pika farkındalığı, pikaya neden olan durumların en aza indirilmesine yönelik girişim ve eğitimlerin çocuklarda gözlenen davranışlar üzerinde de etkili olması beklenebilir. Kurumlar, gerekli durumlarda ailelerin bilgi ihtiyacının yanında psikolojik ve ekonomik desteğe erişebilmesinde de yönlendirici rol oynayabilmektedir. Böylelikle ailenin güçlendirilmesi sağlanabilmektedir. Yetişkin ilgisini arzulayan bir çocuğun pika davranışları göstermesi, göröldüğünü bildiğı ve sıcak bir iklimde sahip sınıf ortamında sönme gösterebilir ve böylelikle akranlarıyla daha sağlıklı ilişkiler kurarak pika davranışlarının yerini farklı motivasyonlara bırakması hedeflenebilir (Matson vd., 2013; Ünal ve Samur, 2012). Bu dönemde eğitimin bir parçası olarak stres ile başa çıkma becerisini de geliştiren çocuğun pika davranışlarının nedenlerinden biri olan stres kontrolünü sağlayabilmesi yoluyla desteklenebileceğı düşünölmektedir (Gunnar ve Donzella, 2002). Öz düzenleme becerisinin gelişimi de stres ile başa çıkabilme ve kendini denetleme ile ilişkili görölmektedir (Denham vd., 2003). LoBue vd. (2021) duygusal farkındalık eğitimlerinin pika davranışının tedavisinde kullanıldığını ifade etmektedir. Bu durumda eğitimin duyguları tanıma ve doğru yolla ifade etmeyi amaçlayan sosyal

duygusal öğrenme etkinliklerinin pika davranışlarını sağaltmada dolaylı bir etkisinin olabileceği düşünülebilir. Ebeveynin gözlemleri ne kadar önemli ise öğretmenin gözlemi de pika davranışlarını fark etme ve tanılama sürecinde çok önemlidir. Çünkü öğretmenler zamanın büyük çoğunluğunu çocuk ile etkin biçimde geçirerek detaylı gözlemler yapmakta, raporlar hazırlamaktadır. Çocuğun gelişimini uzmanlık düzeyinde takip eden kişi öğretmendir. Bu durumda ebeveyn gözlemleri ile öğretmen gözlemlerinin birleştirilmesi ile elde edilecek donanımlı ve çok yönlü bilgi çocuk açısından daha nitelikli ve önemli bir etkidir. Aynı zamanda ebeveyn ilgisizliğine vurgu yapan çalışmalar doğrultusunda ebeveynin pikaya yönelik bilgilendirilmesi, çocuklarının beslenmesi ve sosyal-duygusal ihtiyaçlarının fark edilmesi yönünde eğitim fırsatlarına sahip olması da öğretmen ve eğitim kurumlarının düzenlemeleri ile mümkün olabilir (Yurduşen, 2024). En geniş kapsamıyla çocukların öğrenme ve gelişimsel kritik yıllarını oluşturan erken çocukluk dönemi aynı zamanda pika davranışlarının da en yüksek düzeyde gözlemlendiği dönemi işaret etmektedir. Bu nedenle eğitim ve eğitiminin dokunuşları çocuğun sağaltımında önemli role sahiptir (Ünal ve Samur, 2012). Aynı zamanda çocukların pika davranışları nedeniyle akran zorbalığına ve dışlanma-damgalanma yaşadığı da araştırma bulguları arasında aldığı için öğretmenin bu dönemde oluşturacağı sınıf iklimi ile çocuğun sosyal kabulü hissetmesi de mümkün olacaktır (Gupta vd., 2007; Liu vd., 2015).

Sonuç ve Öneriler

Bebeklik ve erken çocukluk döneminde görülen pika davranışlarına yönelik yapılan çalışmaların okul öncesi perspektifinden incelenmesini amaçlayan bu araştırmanın sonucunda alanyazın derlenmiş ve sekiz alt başlık oluşturulmuştur. Alt başlıkların ilk yedisi (bebeklik ve erken çocuklukta pika davranışlarının temelleri, tıbbi açıklamalar, kültürel ve sosyoekonomik ilişki, tedavi ve eğitim, medya ve afişler, psikolojik arka plan, ebeveyn ile ilişki) araştırma bulgularını sunma amacıyla oluşturulmuştur. Sekizinci ve son alt başlık (okul öncesi eğitim dönemi ve pika davranışları ilişkisine bütünsel bir bakış) ise önceki bulguların okul öncesi eğitim ile ilişkisinin kurularak tartışılması amacıyla hazırlanmıştır. Çalışma grubu alanyazın taraması ve dâhil edilme kriterlerinin uygulanması sonucu 31 araştırmadan oluşmaktadır. Araştırmaların doğrudan okul öncesi eğitimde pika farkındalığına ilişkin bir amaca sahip olmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle alanyazındaki bir başka eksikliğe de bu araştırma ile ışık tutulduğu düşünülmektedir. Pikaya yönelik çalışmaların günümüzde artış gösterdiği gözlenmiş, 2005 yılına yakın yıllarda gerçekleştirilen araştırma sayısının yakın tarihli olanlara göre daha az olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın son alt başlığı ile okul öncesi eğitimin amaç ve ilkelerinden yola çıkarak pikalı çocuğa ilişkin tüm bulguların okul öncesi eğitimin sağaltıcı gücünü vurgulaması sağlanmıştır. Bu nedenle araştırmanın gelecekte yalnız tıbbi ve psikiyatrik çalışmalar ile değil disiplinler arası eğitimi dâhil eden bakışlara temel hazırlayabileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak bu çalışmada pika davranışlarının erken çocukluk döneminde çok daha sık gözlemlendiği, okul öncesi eğitimin amaç ve ilkelerinin ilgili pika davranışlarının olumsuz etkilerini sağaltmada olası olumlu uygulamalar ile paralellik gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırma sayısının kısıtlı olması ve doğrudan bulgulara erişilememesi nedeniyle tartışma bölümünde derinleşme amacı yerine getirilememiş genel bir çerçeve çizilmiştir. Bu durumun daha önce de sözü edildiği gibi sıklıkla tıp alanı uzmanları ve psikiyatri uzmanlarının pika çalışmalarına eğilim gösteriyor olması ve okul öncesi eğitim alanındaki uzmanların tedavi sürecinde sadece destek eğitim basamağında yer alıyor olması nedeniyle bu alanın popüler ve görünür hale gelmemiş olmasından kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda sunulan öneriler: Eğitimcilerin pikaya yönelik farkındalığını artıracak eğitimlerin düzenlenmesi ve disiplinler arası desteğin sağlanması ile pikalı çocukların daha erken fark edilmesinin sağlanması. Böylece gelişimsel eşlikçi durumların olumsuz yönlerinin en aza indirilmesi sağlanabilir. Aile-okul ve rehberlik merkezlerinin iş birliğini destekleyecek ve belirli aralıklarla çocuğun fizyolojik ve psikolojik sağlığını konu alan atölye çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmalar ile üç grup arasındaki iletişim güçlenirken bilgi aktarımı daha kalıcı biçimde sağlanabilir aynı zamanda ekip ruhu oluşturulabilir. Çocuğun nitelikli gözlemi oldukça kıymetlidir. Okullarda öğretmenlerin bireysel öğrenci gözlemlerini raporlaştırmada özenli olması ve sağlık personellerinin sıklıkla taramalar gerçekleştirmesi çocukların pika davranışlarının erken fark edilmesinde etkili olacaktır. Gelecek araştırmalarda öğretmenlerin bakış açısından pika davranışlarının araştırılması, bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve yeme bozukluklarına ilişkin hangi konularda desteğe ihtiyaçlarının olduğunun tespit edilmesi sonraki eylem planları için temel oluşturacaktır. Bu nedenle nitel yöntemli derinlemesine görüşmelerin gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Abu, B. A. Z., Morrissey, A., Wu, Y., Castillo, D. A., Becker, R., Wu, T., & Xiao, J. (2025). Pica practices, anemia, and oral health outcomes: A systemic review. *BMC Oral Health*, 25(13), 1-24. <https://doi.org/10.1186/s12903-024-05371-7>
- Altun, Y. (2023). *Anne çocuk ilişkisi: Erken dönem yeme reddinin yordayıcıları*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- APA. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5. b.). American Psychiatric.
- APA. (2023). *Pika*. APA psikoloji sözlüğü. <https://dictionary.apa.org/pica> sayfasından erişilmiştir.
- Aykır, Z. (2021). A case of pica with motor-mental retardation and with foreign bodies in the larynx and gastrointestinal tract: Autopsy results and current literature review. *Medical Bulletin of Haseki*, 59(4), 350-352. <https://doi.org/10.4274/haseki.galenos.2021.7451>

- Balçık, S. M. (2022). Farklı yeme bozukluklarının gelişmesinde etiyolojik bir faktör olarak kültürlerarası farklılıklar. *Muhakeme Dergisi*, 5(2), 66–79. <https://doi.org/10.33817/muhakeme.1118416>
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
- Başal, H. A. (2012). *Gelişim ve psikoloji: Nasıl mutlu ve başarılı bir çocuk yetiştirebilirim?* Ekin.
- Berk, L. E. (2013). *Child development*. Pearson.
- Cohen, J. (1960). A coefficient of agreement for nominal scales. *Educational and Psychological Measurement*, 20(1), 37-46. <https://doi.org/10.1177/001316446002000104>
- Çağıl-Tümen, Z. (2023). Yeme bozukluklarına genel bir bakış. *Çukurova Tıp Öğrenci Dergisi*, 3(2), 40–45.
- Çınar, Z. (2019). *6-10 yaş aralığındaki anne ve babası boşanmış çocuklarda davranış problemi analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Dalgıç, B. (2011). Türk çocuklarında çölyak hastalığı ile ilişkili olası etmen ve belirtilerin değerlendirilmesi. *Türk Pediatri Arşivi*, 46(4), 323–330. <https://doi.org/10.4274/tpa.672>
- Denham, S. A., Blair, K. A., DeMulder, E., Levitas, J., Sawyer, K., Auerbach-Major, S., & Queenan, P. (2003). Preschool emotional competence: Pathway to social competence? *Child Development*, 74(1), 238–256.
- Epstein, J. L. (2001). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Routledge.
- Erbaş, D., Kara, H. G., & Hocaoglu, Ç. (2024). Bir yeme bozukluğu olarak pika: Genel bakış. *İstanbul Rumeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(2), 16–36.
- Fisher, A., Godwin, K. E., & Seltman, H. (2016). Visual environment, attention allocation, and learning in young children: When too much of a good thing may be bad. *Psychological Science*, 25(7), 1362-1370.
- Freud, A. (2018). *The ego and the mechanisms of defence* [E-kitap]. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429481550>
- Gunnar, M. R. & Donzella, B. (2002). Social regulation of the cortisol levels in early human development. *Psychoneuroendocrinology*, 27(1-2), 199-220.
- Gupta, A., Rajput, S., Maduabuchi, G., & Kumar, P. (2007). Sponge eating: Is it an obsessive-compulsive disorder or an unusual form of pica? *Acta Pædiatrica*, 96(8), 1217–1219. <https://doi.org/10.1111/j.1651-2227.2007.00516.x>
- Gümüş, Ç., Alver, E., & Körpe, H. (2020). Bir sosyal sorumluluk örneği: Pika sendromunun tanıtılmasına yönelik hazırlanan dergi ilanı tasarımları. *İdil*, 9(70), 937–947. <https://doi.org/10.7816/idil-09-70-03>

- Hanley, T. & Cutts, L. (2013). What is a systematic review? *Counselling Psychology Review*, 28(4), 3-6.
- Hartmann, A. S., Poulain, T., Vogel, M., Hiemisch, A., Kiess, W. & Hilbert, A. (2018). Prevalence of pica and rumination behaviors in German children aged 7–14 and their associations with feeding, eating, and general psychopathology: A population-based study. *European Child and Adolescent Psychiatry*, 27, 1499–1508. <https://doi.org/10.1007/s00787-018-1153-9>
- Heckman, J. J. (2006). Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children. *Science*, 312(5782), 1900-1902.
- Hunt, R. D., Borgida, E., & Marini, M. (2014). The role of sensory integration in pica behavior: Developmental and environmental influences. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 56(5), 451-457.
- Kaçar, M. & Hocoğlu, Ç. (2019). Pika, geri çıkarma bozukluğu nedir? Tanı ve tedavi yaklaşımları. *Klinik Psikiyatri*, 22, 347–354. <https://doi.org/10.5505/kpd.2019.50570>
- Kapoor, J. & Sharma, C. P. (2019). Assessment of knowledge regarding pica habits in children among mothers of preschool children in rural area of Jammu. *The Research Reservoir of Paramedical Sciences*, 5(2), 25-33. <https://doi.org/10.47211/trr.2019.v05i02.005>
- Kaur, S. & Singh, K. P. (2022). Anaemia in preschool children: Its correlation with pica. *Journal of Nepal Paediatric Society*, 42(1), 8–12. <https://doi.org/10.3126/jnps.v42i1.41452>
- Koyuncu-Şahin, M., Esen-Çoban, A., & Güney-Karaman, N. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin medyanın çocukların beslenme alışkanlıkları üzerindeki etkisine yönelik bakış açıları. *İlköğretim Online*, 17(1), 125–142. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.413749>
- Ledford, J. R., Barton, E. E., Rigor, M. N., Stankiewicz, K. C., Chazin, K. T., Harbin, E. R., & Taylor, A. L. (2019). Functional analysis and treatment of pica on a preschool playground. *Behavior Analysis in Practice*, 12(2), 176–181. <https://doi.org/10.1007/s40617-018-00283-9>
- Lesinskiene, S., Stonkutė, G., & Šambaras, R. (2023). Pica in childhood: Prevalence and developmental comorbidity. *Frontiers in Child and Adolescent Psychiatry*, 2, Article 1099527. <https://doi.org/10.3389/frcha.2023.1099527>
- Lillard, A. S. (2005). *Montessori: The science behind the genius*. Oxford University.
- Liu, Y. H., Pesch, M. H., Lumeng, J. C., & Stein, M. T. (2015). Pica in a four-year-old girl with global developmental delay. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*, 36(8), 758–760. <https://doi.org/10.1097/DBP.0000000000000215>
- LoBue, V., Pérez-Edgar, K., & Buss, K. A. (2021). Developmental pathways to emotional regulation: From infancy to adulthood. *Annual Review of Developmental Psychology*, 3(1), 85-110.

- Maccoby, E. E. (2000). Parenting and its effects on children: On reading and misreading behavior genetics. *Annual Review of Psychology*, 51(1), 1-27.
- Matson, J. L., Hattier, M. A., Belva, B., & Matson, M. L. (2013). Pica in persons with developmental disabilities: Approaches to treatment. *Research in Developmental Disabilities*, 34(8), 2564-2571. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2013.05.018>
- Measelle, J. R., John, O. P., Ablow, J. C., Cowan, P. A., & Cowan, C. P. (2005). Can children provide coherent, stable, and valid self-reports on the big five dimensions? A longitudinal study from ages 5 to 7. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89(1), 90-106. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.89.1.90>
- Nores, M. & Barnett, W. S. (2010). Benefits of early childhood interventions across the world: (Under) Investing in the very young. *Economics of Education Review*, 29(2), 271-282. <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2009.09.001>
- Özcan, B. (2011). *Türkiye’de 6-17 yaş grubu okul çağı çocuklarında çölyak hastalığı ile ilişkili olabilecek faktörler ve belirtilerin değerlendirilmesi*. (Uzmanlık Tezi). <https://avesis.gazi.edu.tr/yonetilen-tez/b0bc0038-5758-4f9f-a643-c274102bcd68/turkiyede-6-17-yas-grubu-okul-cagi-cocuklarinda-colyak-hastaligi-ile-iliskili-olabilecek-faktorler-ve-belirtilerin-degerlendirilmesi> sayfasından erişilmiştir.
- Özçelik, B. (2022). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 3-6 yaş arası çocukların beslenme ve sosyal davranışları arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Öztürk, S. (2010). *Süt çocukluğunda görülen demir eksikliği anemisi ve etkileyen çeşitli faktörlerin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Papini, N. M., Bulik, C. M., Chawner, S. J., & Micali, N. (2023). Prevalence and recurrence of pica behaviors in early childhood: Findings from the ALSPAC birth cohort. MedRxiv. <https://doi.org/10.1101/2023.06.04.23290951>
- Pektaş, E. (2011). *Aydın il merkezi ilköğretim okulu öğrencilerinde anemi ve nütrisyonel anemi prevalansının saptanması*. (Uzmanlık Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Piaget, J. (1952). *The origins of intelligence in children*. Norton.
- Sanberk, S. & Zengin-Eroğlu, M. (2013). Çocukluk dezintegratif bozukluğu: Bir olgu sunumu. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 14, 174-177. <https://doi.org/10.5455/apd.36695>
- Sanders, T., Woollard, D., & Ferguson, J. (2009). The impact of early childhood nutrition on cognitive development and behavior. *European Journal of Clinical Nutrition*, 63(12), 1402-1409.
- Schnitzler, E. (2022). The neurology and psychopathology of pica. *Current Neurology and Neuroscience Reports*, 22(6), 531-536. <https://doi.org/10.1007/s11910-022-01218-2>

- Semerci, D. (2022). *Çocuk merkezli oyun terapisinin 48-72 aylık çocukların davranış problemlerine ve sosyal beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Sert, S. (2023). Pikalı çocuğa güncel yaklaşım. *Pediatric Practice and Research*, 11(1), 31–33. <https://doi.org/10.21765/pprjournal.1233427>
- Smith, L. B., Jones, S. S., & Landau, B. (2017). Object perception and exploration in infancy: Predicting later cognitive development. *Cognitive Science*, 41(5), 1236-1258.
- Ünal, R. N. & Samur, F. G. (2012). Pika davranışının insan sağlığı üzerine etkileri. *Beslenme ve Diyet Dergisi*, 40(2), 155–162.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University.
- Yıldız, T. (2021). *Yeme reddi olan okul öncesi dönem çocuklarda anne kişilik özellikleri ve bağlanma stillerinin incelenmesi*. (Uzmanlık Tezi). <https://acikerisim.nku.edu.tr/items/85e749dd-b68b-4a02-a456-d0c122b0918e/full> sayfasından erişilmiştir.
- Yurduşen, S. (2024). *Okul öncesi dönem çocuklarının yeme davranışları ve annelerinin beslenme bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Extended Summary

The aim of this study is to examine research on pica behaviors observed during infancy and early childhood from a preschool education perspective. Pica is a rarely addressed topic in research (Gümüş et al., 2020) and is predominantly studied within the fields of health and medicine (Abu et al., 2025; Lesinskiene et al., 2023; Yurduşen, 2024). According to the literature, pica behavior is commonly observed during childhood (Papini et al., 2023; Sert, 2023), and it is considered significant to analyze it holistically with its environmental context during this period. Preschool education and early childhood are interconnected phases that leave lasting impacts on children's lives and play a critical role in their physical and psychological well-being (Başal, 2012; Measelle et al., 2005; Nores and Barnett, 2010).

Based on this understanding, identifying pica behavior, particularly in early childhood within school settings, and ensuring that teachers and all stakeholders in education have high levels of awareness about pica could play a crucial role in the child's development and intervention. A review of the literature reveals that no studies focus specifically on preschool-aged children, preschool education, or preschool teachers in the context of pica. This study is significant as it compiles existing knowledge and examines pica behavior in connection with the foundations of preschool education.

Additionally, it aims to address a gap in the literature. The research seeks to answer the question: "What studies examine pica behavior in the preschool period?"

In line with the research question and objective, the systematic review method was deemed the most appropriate approach. In systematic reviews, the researcher examines prior studies systematically to draw inferences regarding the research question (Hanley and Cutts, 2013). In this study, the reviewed sources were analyzed based on the dimensions in which they addressed pica behavior, and the findings were discussed under subheadings in the results section.

The literature review was limited to the keywords "pika, pica, child, çocuk, preschool, okul öncesi, early childhood, erken çocukluk." The scope of the literature review included Google Scholar and its integrated databases, as well as studies published between January 2005 and January 2025, which constitutes another limitation of the study. Studies were included in the review if they directly focused on preschool-aged children or their caregivers or if they addressed pica behavior across the lifespan and were published within the specified time frame.

All steps followed during the data collection and analysis process are presented schematically. The researcher initially developed a Research Review Form (Appendix 1) tailored to the study's objective. The form was reviewed by three experts in the field of education, and subsequently revised based on their feedback.

To conduct the literature review, the researcher used the keywords defined within the study's scope (pika, pica, child, çocuk, preschool, okul öncesi, early childhood, erken çocukluk) on the Google Scholar platform. The retrieved articles and theses were first filtered by the inclusion criterion of publication date (January 2005–January 2025) and then further screened based on relevance to the topic to form the study group. The data were analyzed using the Research Review Form. The same data were also shared with another education expert, who was asked to analyze them using the same form.

When the Kappa coefficient was calculated based on the forms prepared by the researcher and the expert, inter-coder reliability was determined as $\kappa=1.00$. According to Cohen (1960), this value indicates perfect agreement between coders. Since this value was deemed acceptable, the findings derived from the form were categorized, and subheadings for the results and discussion sections of the study were created. Finally, the research was documented and reported.

The study aimed to examine pica behaviors observed during infancy and early childhood from the perspective of preschool education. As a result of the research, the literature was reviewed, and eight subheadings were created. Seven of these subheadings were developed to present research findings (foundations of pica behavior in infancy and early childhood, medical explanations, cultural and socioeconomic associations, treatment and education, media and posters, psychological

background, and the relationship with parents). The final subheading, A Holistic Perspective through Preschool Education, was prepared by the researcher to discuss the previous findings in relation to preschool education. The study sample consisted of 31 studies selected through a literature review and inclusion criteria. It was determined that the studies did not directly aim to address pica awareness in preschool education. Consequently, the research highlights another gap in the literature.

It was observed that studies on pica had increased in recent years, with fewer studies conducted around 2005 compared to recent years. The final subheading emphasized the therapeutic power of preschool education by integrating all findings related to children with pica with the objectives and principles of preschool education. Therefore, it is believed that this research could lay the groundwork for future interdisciplinary approaches that include not only medical and psychiatric studies but also educational perspectives.

In summary, this study found that pica behavior was more frequently observed in early childhood and that the objectives and principles of preschool education align with potential interventions to mitigate the adverse effects of pica behavior. Due to the limited number of studies and the lack of direct findings, the discussion section could not delve deeply into the subject; however, a general framework was established. This limitation may stem from the fact that pica studies are predominantly conducted by medical and psychiatric professionals, while experts in preschool education are typically involved only in supportive educational stages of the treatment process. Consequently, this area has not yet gained significant visibility or popularity.

Based on the findings, the following recommendations are proposed: organizing training programs to enhance educators' awareness of pica and ensuring interdisciplinary support to facilitate the early detection of children with pica. This could minimize the adverse developmental effects associated with the condition. Collaborative workshops involving families, schools, and guidance centers focusing on the physiological and psychological health of children at regular intervals are also recommended. These workshops would strengthen communication among the three groups, enable more effective and enjoyable knowledge transfer, and foster a sense of teamwork. Accurate observation of children is of great importance. Teachers should diligently report their individual observations of students, and healthcare professionals should conduct frequent screenings to enable early detection of pica behavior.

Future studies should investigate pica behavior from the perspective of teachers, assess their knowledge levels, and identify areas where they need support concerning eating disorders. Conducting in-depth interviews using qualitative methods is recommended to form the basis for subsequent action plans.

Ekler**Ek 1. Araştırma İnceleme Formu****ARAŞTIRMA İNCELEME FORMU****A. KÜNYE**

1. Yazar ve yıl bilgisi:
2. Araştırmanın başlığı:

B. İNCELEME

1. Konu bilgisi:
2. Örneklem bilgisi:
3. Yöntem bilgisi:
4. Veri analizi basamakları:
5. Pikaya ilişkin bulgular:
6. Pikaya ilişkin öneriler:
7. Çocukluk döneminde pikaya ilişkin bulgular:

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma derleme türünde olduğu için etik kurul kararı gerektirmemektedir.